

vai bēgt uz laukiem

EGONA ZĪVERTA FOTO

<< Arī viņa min Somijas piemēru – tās likumdošanā noteikts, ka katrai publiskai ēkai, kuras platība ir lielāka par 1200 kvadrātmetriem, jābūt nodrošinātai patvertnei tās ēkas iedzīvotājiem. Miera laikā patvertnes izmanto kā noliktavas, bet publiskās patvertnes iznomā komersantiem dažādu pakalpojumu nodrošināšanai. Pašlaik Somijā esot ap 54 000 patvertņu, kurās varot izvietot ap 4,4 miljoniem iedzīvotāju.

Liepājas pašvaldības pārstāve cer, ka Latvija reiz sekos Somijas piemēram, pilnveidojot savu civilās aizsardzības sistēmu. "Taču līdz tam varam mācīties no ukraiņu pieredzes. Krievijas iebrukuma dēļ šis valsts civilās aizsardzības sistēma ļoti ievērojami augusi. Iedzīvotājiem ir sīki izskaidrota rīcība uzbrukuma gadījumos. Diemžēl mums valstī nav izstrādāta kārtība, piemēram, kā jārikojas izglītības iestādēm, ja militārā apdraudējuma gadījumā atskan trauksmes signāls – kas jādara pedagogiem, kas vecākiem, kuru bērni tobrīd atrodas skolās vai bērnudārzos. Ukrainā tas viss ir normatīvajos aktos atrunāts. Piemēram, ja atskan sirēna, vecākiem nav jāsteidz pakal bērniem uz izglītības iestādi. Pedagogiem kopā ar bērniem jā dodas uz pagrabu, bet vecākiem pašiem jāmeklē patvērumus un pakal bērniem jā dodas tikai tad, kad trauksme beigušies."

Liepājā ir apkopota informācija par izglītības iestāžu pagrabiem. Pirmsskolas izglītības iestādēs pagrabus izmanto kā tehniskās telpas un noliktavas, un tās nav aprīkotas patvertņu izvietojšanai. Savukārt skolās praktiski visi pagrabi ir ar logiem un nav iespējams tos izmantot kā patvertnes, atzīmēts Civilās aizsardzības plānā.

Trūkst cilvēku resursu

"Nav sakārtots tiesiskais, finansiālais regulējums, pašvaldībās civilās aizsardzības jomai nav atvēlēti pienācīgi cilvēku resursi, savukārt civilās aizsardzības komisijas nav administratīvais rīks, kā to bieži vien uztver nezināšanas dēļ pat valsts sektorā strādājošie. Komisijas ir vairāku valsts iestāžu pārstāvju kopums. Atšķirībā no, piemēram, domēm civilās aizsardzības komisijām nav savas administrācijas, kas izpilda komisijas locekļu lēmumus. Komisijas izpildsekretārs var tikai nodrošināt komisijas darbu, nevis rūpēties par mācībām, plānošanas dokumentiem, infrastruktūras uzraudzību un attīstību," klāsta Liepājas un Dienvidkurzemes sadarbības teritorijas civilās aizsardzības komisijas izpildsekretāre.

Viņa uzsver, ka Rīga ir pirmā pašvaldība Latvijā, kas izveidojusi pienācīgu Civilās aizsardzības un operatīvās informācijas pārvaldi, kuras pārziņā ir arī civilās aizsardzības infrastruktūras sakārtošana. Vairumā citu pašvaldību civilās aizsardzības jomas pārraudzība minimālā mērā nodota pašvaldības policijas rokās, kur labākajā gadījumā par to atbildot

tikai viens cilvēks. "Mums jātiecas uz Rīgas piemēru! Nevis tāpēc, lai audzētu birokrātisko aparātu, bet lai būtu kāds, kurš atbild par kritisko infrastruktūru," pauž pārliecību N. Vecvagare.

"Domāju, ka tas ir laika jautājums – visticamāk, tuvākā vai tālākā nākotnē šāda atsevišķa struktūrvienība būs jāveido. Jebkurā gadījumā, ja mēs kaut ko tādu veidojam, tad pamatā ir koordinācija starp valsts struktūrām un pašvaldību. Tas ir pats svarīgākais," pauž Liepājas domes priekšsēdētājs Gunārs Ansiņš.

Šobrīd pašvaldībai esot skaidrs, kādus cilvēkus mobilizēt ārkārtas situācijā, – gan pašvaldības struktūrvienību pārstāvjus, gan iekšlietu struktūrās strādājošos. Pašvaldībai jādarbojas sažobē gan ar Iekšlietu, gan Aizsardzības ministriju, un koordināciju ar valsts institūcijām būtu nepieciešams stiprināt vēl vairāk.

"Plāns, kas, ko un kā dara, vairāk vai mazāk mums ir skaidrs. Es gan gribētu cerēt, ka šāda situācija mums nebūs jāpiedzīvo," teic pilsētas mērs.

Runājot par civilās aizsardzības infrastruktūras attīstību, G. Ansiņš norāda: "Mēs apzināmies, ka civilā aizsardzība nesastāv tikai no militāriem draudiem. Ir arī plūdu riski un cita veida apdraudējumi. Līdz šim pirmā un galvenā prioritāte mums bija apturēt jūras krasta eroziju, tāpēc arī esam investējuši pietiekami nopietnus līdzekļus būvniecībai Šķēdē. Lai šo tēmu pilnībā pabeigtu, visticamāk, būs nepieciešams īstenot krasta stiprināšanas otro kārtu, kam būs vajadzīgas papildu investīcijas." ▀

UZZIŅAI

PATVERTNĒM PIEMĒROTAS BŪVES LIEPĀJĀ

- Kazemāti, Zvejnieku aleja 2. Platība 1005,5 m². Ietilpība – 500 cilvēki. Ir elektrība, apkure.
- Pulvera pagrabs, Artilērijas iela 2. Platība 370,5 m². Ietilpība – 200 cilvēki. Nav elektrības, nav apkures, var patverties īstermiņā.
- Dienvidu forti, Klaipēdas iela 150a. Platība 4500 m². Ietilpība – 2000 cilvēki. Nav elektrības, nav apkures, var patverties īstermiņā.
- Redāns, 14. novembra bulvāris 82/86. Platība 3000 m². Ietilpība – 1000 cilvēki. Nav elektrības, nav apkures, var patverties īstermiņā.
- Koncertzāles "Lielais dzintars" pagrabstāvs (2 līmeņi), Radio iela 8. Ir elektrība, apkure. Izmantojamā platība: 1. stāvā – 589,1 m², 2. stāvā – 1306,3 m². Ietilpība – 700 cilvēki.
- Liepājas Olimpiskais centrs, Brīvības iela 39, 0. stāvā 2000 m². Ēkas kopējā platība 18 000 m², 12 000 m² izmantojami patveršanās gadījumos katastrofu situācijās (izņemot tiešo aviotriecienu gadījumos). Ietilpība – 1500 cilvēki.
- Liepājas teātra mazā zāle, Teātra iela 3, pagrabstāvs 668,2 m². Funkciju varētu pildīt arī ēkas 1. stāvā izvietotais seifs un tā priekštelpa, kopā 145,9 m². Ir elektrība, apkure. Ietilpība – 350 cilvēki.

AVOTS: LIEPĀJAS UN DIENVIDKURZEMES NOVADA CIVILĀS AIZSARDZĪBAS PLĀNS

EKSPERTS

Praktiski jautājumi, kas nedod mieru

Aino Salmiņš,
Latvijas Pašvaldību
savienības padomnieks

Pašvaldību civilās aizsardzības plāni (CAP) nekad tā īsti nebūs gatavi, jo tie visu laiku jāprecizē, un ir apmācības "Pilskalns", ko organizē Aizsardzības ministrija, kas šos plānus arī testē.

CAP sadaļā par darbību militāra iebrukuma vai kara gadījumā iekļaujami 14 pasākumi, no kuriem tikai seši tā īsti attiecas uz pašvaldībām. Pārējie tomēr ir vairāku ministriju kompetences jautājumi.

Jāsāk ar to, ka šādu plānu gatavošanai pašvaldībām nepieciešama pilna informācija par visiem ministriju darbības algoritmiem, sistēmām, stratēģiskām rezervēm utt. Diemžēl mēs to neredzam, jo nekādas informācijas sasaites nav.

Katrai pašvaldībai šie CAP tomēr ir stipri atšķirīgi. Līdz ar to, ja mēs šos plānus negribam formalizēt, tad mums ļoti stingri jāstrādā ar Nacionālajiem bruņotiem spēkiem (NBS). Taču arī sadarbības algoritms ar NBS ir tāds, kāds ir. Parasti atbilde ir šāda: mums piekomandēsīm NBS cilvēkus, jūs viņiem visu prasiet. Taču pašvaldību vadītāji nav profesionāli civilās aizsardzības speciālisti. Šeit mēs nonākam pie tā, ka par valsts mērķdotācijām būtu jārisinā, lai civilās aizsardzības sistēmā pašvaldībās strādātu augsta līmeņa speciālisti.

Un, kā jau minēju, lai CAP plāni būtu korekti, jābūt piekļuvei gan Veselības, gan Zemkopības ministrijas informācijai, jo ir runa par pārtikas rezervēm, gan arī Valsts ieņēmumu dienesta, Valsts

mežu dienesta, Veselības inspekcijas datiem utt. Ir jābūt vienotai datu bāzei ar ierobežotu pieeju.

Piemēram, kovida laikā bija jautājums, kas īpaši aktuāls varētu būt arī militārā apdraudējuma laikā, proti: kas komandē ģimenes ārstus? Nevieni! Viņi krīzes situācijās darbojas kā brīvmaišlinieki, lai gan šis resurss jāizmanto apdraudējuma gadījumā. Vēl viens jautājums ir par evakuāciju. Kovida laikā saskāramies ar to, ka ieslodzītos un psihoneiroloģiskās slimnīcas pacientus faktiski nav kas evakuē.

Neviens īsti nav arī padomājis, ko darīt ar īpašiem stratēģiskiem objektiem pašvaldībās, piemēram, ostām. Arī šeit jābūt kaut kādai nostādnei ar ierobežotu informācijas pieeju.

Tie ir tie praktiskie jautājumi, kas mums nedod mieru. To skaitā arī par ūdenssaimniecības objektiem. No Kijivas pieredzes zinām, ka privātie uzņēmēji, kas sniedz šādus pakalpojumus, nereti bija vieni no pirmajiem, kas pazuda apdraudējuma gadījumos. Mums vajadzētu runāt, ka pašvaldības uzņēmumi ir tie, kas pēdējie atstāj aizsardzības līniju. Vēl viens papildu risks veidojas ar lielo eksperimentu par sabiedriskā transporta iepirkumu. Izskatās, ka liela daļa pašvaldības kapitālsabiedrību būs izslēgtas no spēles. Sabiedriskā transporta pakalpojumi pēc šī iepirkuma zaudēs savu kapacitāti, un tas ir risks apdraudējuma gadījumos. Uzskatām, ka nefinanšu mērķos lielu krīžu gadījumos tad jānosaka – ja reiz tās ir kapitālsabiedrības ar publisku nozīmi, tad viens no to uzdevumiem būtu domāt par pakalpojuma nodrošināšanu arī krīzes situācijās.

Par šiem un citiem jautājumiem vairākkārtīgi esam runājuši gan ar Aizsardzības, gan Iekšlietu ministrijas pārstāvjiem. Kaut kāds process notiek, un, protams, trenējas arī tā otra puse – ministrijas.

Ir lietas, ko līdz gada beigām nesakārtos. Jā, pašvaldības sagatavos savus CAP plānus, varēs ziņot, ka viss ir gatavs, taču tajā pašā laikā šie plāni ir jātrenē un pie militārā iebrukuma sadaļas būs ļoti nopietni jāstrādā katru gadu. ▀